

gens Afgjørelse, og med al Respekt for Rigsdagen som Folkets, som Statens Repræsentation, maa jeg dog udtale den Overbevisning, at Folkekirken maatte finde det usforvarligt paany at stille sig i et saadant Afhængighedsforhold til Staten. Et saadant Forhold kunde bestaae, saalænge der ikke var nogen Udvei, og saalænge den danske Stat vilde være en kristelig Stat; men efterat Staten har antaget en ny Skikkelse, og efterat almindelig Religionsfrihed er indført i Danmark, kan Folkekirken ikke igjen blive Statskirke. Folkekirken har siden Grundlovens Indførelse befundet sig i en Overgangstilstand, en ventende Stilling, og den har kunnet vente, at Afgjørelsen vilde føre til dens Udløsning af Statsherredømmet; men ved den omhandlede Ordning vilde det gamle Afhængighedsforhold blive slaet fast paany og det i en forværret Skikkelse.

Jeg har tidligere ønsket og offentligt foreslaet, at Rigsdagen og Regjeringen uden Foranledning og Betænkning fra Kirkens Side skulde have givet den i Grundlovens 80de § bebudede Forsætningslov, idet jeg holdt mig overbevist om, at man her vilde have behandlet Sagen med varsom Haand, og indskrænket sig til at afflikke de yderste Grændser for Kirkens Forhold saavel til Staten som til de andre Religionsfællesskaber, og da have overladt Folkekirken fuldkommen Frihed til indenfor denne Begrændsning at røre og udvikle sig. Dette er ikke feet, deels fordi Rigsdagen ikke har søgt Lyft og Drift til at slaae ind paa denne Vej, deels fordi man fra Folkekirken Side har stræbt at fremme den tilbage derfra ved at urgere en formeentlig Mangel paa Competence og Dygtighed, saalænge der ikke forelaa en Betænkning fra Folkekirken Side. Modsetningerne ere imidlertid blevne skarpere, Spændingen større og Folkekirken indre Sundhed og Livskraft tvivlsommere. Jeg troer derfor ikke, at Knuden nu vil kunne løses paa denne Maade.

Det Spørgsmaal synes bestandigt stærkere og stærkere at paanøde sig, om ikke den bedste, sandeste og ærligste Løsning af Opgaven dog maatte være at søge i Folkekirken Side. Løsning, saaledes navnlig, at Kongetienden og Præstetienden hævedes og inddroges, og Præste-

gaardene folgtes, medens Kirketienden derimod bibeholdtes til Vedligeholdelse af Kirkebygningerne, som det maatte være i Almeenhedens Interesse at bevare. Det blev da overladt til Folket selv at slutte sig sammen i større og mindre Menighedskredse og selv at sørge for sine religiøse Forødenheder. De Præster, der ikke paa denne Maade kunne finde nogen Virksomhed, maatte selvfølgelig pensioneres, og der til vilde Præstegaardenes Salg vel for største Deelen frembyde de fornødne Midler.

Men vil og tør man ikke skride til en saadan Afgjørelse, saa seer jeg ikke, at der er andet for, end, saalænge det vil gaae, at forblive i den nuværende Mellemtilstand, om den end for Nogle bliver skildret som en Skærsild, og da at søge at bruge og udvikle hvad vi have. Den gamle Medhjælperindretning er gaaet af Brug, men ikke afskaffet, og Ministeriet har fornylig ved sit Circulaire af 24de September d. A. gjort Skridt til igjen at opløse den i forandret Skikkelse under Navn af Menighedsraad. Jeg anerkjender den friske Aand og den æble Omhu for at værne om Folkekirken frie Udvikling, som gaaer igennem dette Circulaire; men jeg kan dog ikke forfølge, at jeg deri finder en Dobbeltthed, der vil hindre dets praktiske Anvendelighed. Denne Dobbeltthed bestaaer efter min Mening deri, at der tilsigtes virkelige, ideale Menighedsraad, og at Indretningen dog alligevel knyttes til Sogneinddelingen. Havde Ministeriet foranlediget en almindelig Lov om Indførelsen af Menighedsraad i alle Sogne, da havde vi saadet en folkekirkelig Indretning, hvori der netop vilde have været den samme Sandhed som i Folkekirken, hverken mere eller mindre. Men nu komme Menighedsraadene under en anden Forudsætning, ikke som folkekirkelige, men som reent kirkelige, almeenkirkelige, og da har Ministeriet ganske rigtigt feet, at saadanne Menighedsraad kunde man ikke have allevegne. Men idet Menighedsraadene omraade dog alligevel er afflukket efter Sognenes Grændser, saa maa den Forudsætning ligge til Grund, at der dog gives Sogneenheder i Danmark, der ere virkelige Menigheder, og som kunne bære en saadan Indret-